

HÆRVEJSKLYNGEN

STRATEGI- OG

HANDLEPLAN

SAMMEN OM VORES FÆLLES FREMTID

2019

Denne strategi- og handleplan er udarbejdet af Urban Goods, Hærvejsklyngen og Sekretariat for landsbyklynger, DGI Landskontor, Vingsted Skovvej 1, 7182 Bredsten. Strategi- og handleplanen er en del af kampagnen Landsbyklynger, som er et samarbejde mellem Realdania, DGI og Lokale og Anlægsfonden.

Udgivelsesår: August 2019

Layout: DGI Marketing

Tryk: DGI Butik og Print (job nr. 33444)

Fotos: Bragt med tilladelse fra Hærvejsklyngen.

Fotografliste:

Loana Camilia Cojocariu: Forside, side 2, side 5

Hærvejsklyngen: Side 13, side 22, side 25, side 27, side 29

Thomas Matthesen: Side 7, side 20

Marianne Jensen: Side 35

Se mere på

www.landsbyklynger.dk

www.hærvejsklyngen.dk

www.facebook.com/haervejsklyngen

INDHOLD

4	1. VISION	30	6. STRATEGISKE SAMARBEJDSPARTNERE
6	2. HÆRVEJSKLYNGENS DNA	30	6.1. VI KAN IKKE GØRE DET ALENE
6	2.1. DE FÆLLES RØDDER	30	6.2. VEJEN KOMMUNE
8	3. ERFARINGER – HVAD HAR VI LÆRT?	31	6.3. KLYNGEFORMATET SOM STRATEGISK VÆRKTØJ FOR KOMMUNEN
8	3.1. STATUS	32	6.4. EN INVESTERING, DER KOMMER MANGE GANGE IGEN
12	3.2. ORGANISERING	32	6.5. REGION OG STAT
12	3.3. KOMMUNIKATION	32	6.6. LANDDISTRIKTSUDVALGET
12	3.4. KORTLÆGNING AF MØDESTEDER OG AKTIVITETSUDBUD	33	6.7. LANDDISTRIKTERNES FÆLLESRÅD
12	3.5. INVOLVERING AF BORGERNE	33	6.8. DEN STORE FAMILIE MED 28 ANDRE KLYNGER – OG FLERE KOMMER TIL
13	3.6. ETABLERING AF ET STYRKET SAMARBEJDE MED KOMMUNEN	33	6.9. SAMARBEJDE MED DGI
14	4. ORGANISERING OG HANDLEPLAN FOR HÆRVEJSKLYNGEN	33	6.10. VÆKSTHUSENE
14	4.1. EN ORGANISATION PÅ TO SØJLER TIL GAVN FOR ALLE FEM BYER	34	7. SAMMEN OM VORES FÆLLES FREMTID
15	4.2. KLYNGERÅDET	34	7.1. FORSØGSPROJEKTET ER SLUT – NU SKAL VI I GANG!
16	4.3. HÆRVEJSTINGET OG INITIATIVGRUPPERNE		
17	4.4. HÆRVEJENS HØVDING		
17	4.5. JARLEN - FUNDRAISING MV		
18	5. HANDLEPLAN FOR INITIATIVGRUPPERNE		
18	5.1. FRA PROJEKTGRUPPER TIL INITIATIVGRUPPER		
19	5.2. HANDLEPLAN FOR BOSÆTNINGSGRUPPEN		
20	5.2.1. Delebilprojekt og grøn profil i samarbejde med Byensbil.dk		
22	5.2.2. Forsøgsprojekt med tilflytterbolig i samarbejde med Balance Danmark.		
23	5.3. HANDLEPLAN FOR TURISMEGRUPPEN		
34	5.3.1. Facilitering af mere og bedre samarbejde mellem klyngens turistaktører		
24	5.3.2. Stiprojekt – sammenkædning af stisystemer i klyngen		
24	5.3.3. Byvandring – Natur- og byvandring med lokal guides i alle fem byer		
25	5.3.4. Jernalderlandsby – det levende museum		
26	5.4. HANDLEPLAN FOR UNGEGRUPPEN:		
26	5.4.1. Udvikling af en ungeorganisation og -projekter sammen med DGI og VELUX fonden		
27	5.4.2. E-sportsprojekt af og for de unge		
28	5.5. HANDLEPLAN FOR KOMMUNIKATIONSGRUPPEN:		
28	5.5.1. Fælles blad for hele klyngen		
29	5.5.2. Min landsby app		

1.

VISION

”VI LØFTER I FLOK, OG I FÆLLESSKAB UDVIKLER VI EGNENS MEST ATTRAKTIVE STED AT BO OG BESØGE”

Hærvejsklyngen er et samarbejde mellem de fem landsbyer Gesten, Hovborg, Gjerndrup, Bække og Lindknud – byer, der hver har deres særkende og styrker.

Samarbejdet vil fremhæve byernes forskellige styrker og bygge ovenpå alt det gode, der allerede sker via frivillige kræfter og ildsjæles indsats i hver by, hver dag. Derfor har klyngesamarbejdet også særligt fokus på de ting, hvor det giver mening at løfte i flok.

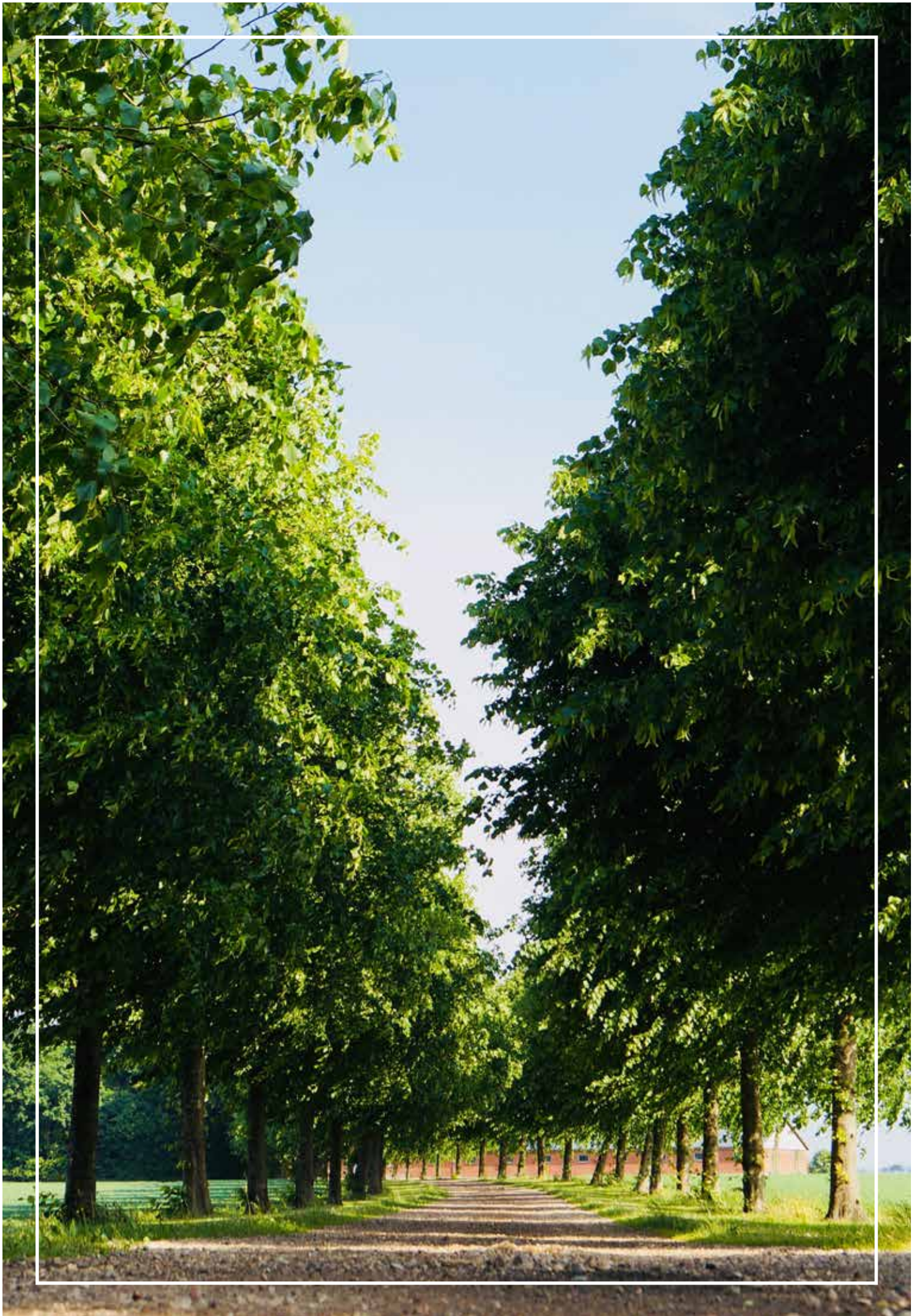
Vores hovedindsatsområder er turisme og bosætning, da den enkelte landsby alene har svært ved at gøre sig bemærket på disse afgørende indsatsområder. Sammen kan vi derimod skabe det store udbud af muligheder, som kan overbevise selv meget kræsne gæster og tilflyttere.

Når man kigger på vores fem byer samlet, får man øje på et yderst varieret bosted med næsten 4.500 borgere og et væld af services og aktivitetstilbud: Flere folkeskoler, en friskole, gode idrætsanlæg og sportshaller, historiske seværdigheder, indkøbsmuligheder, skønne spise- og overnatningssteder samt en bred vifte af kultur- og oplevelsestilbud.

Sammen har vi faktisk meget mere at tilbyde end de fleste byer med samme indbyggertal. Men vi har også, og ikke mindst, vores helt fantastiske natur med kuperede landskaber, dybe skove og idylliske ådale – lige uden for husdøren.

Vælger man at bo i, eller bare besøge, en af de fem dejlige byer, fornemmer man det nære fællesskab på landet, hvor folk kender hinanden og tager andel i hinandens liv.

Klyngesamarbejdet har også til opgave at fremme vores fællesskab landsbyerne imellem, så vi hjælper hinanden med at udvide vores horisont med de muligheder, aktiviteter og ligesindede ildsjæle der gemmer sig lige bag den næste bakketop. Vi skal hele tiden pleje vores kendskab til hinanden, så nye samarbejder naturligt opstår.

2.

HÆRVEJSKLYNGENS DNA

LANDSBYER STÅR STÆRKERE, NÅR DE ER SAMMEN

Landsbylivet har aldrig mistet sin charme, og det har aldrig været nemmere end i dag at bo på landet og alligevel nyde adgang til de store byers mangeartede tilbud. Men i vore dage skal landsbyerne yde en indsats for at tiltrække nye beboere, da arbejdspladserne i takt med urbaniseringen i overvejende grad opstår i byerne. Faktisk ligger de bedste muligheder for vækst i landsbyerne ofte i de oplevelser, man kan tilbyde byboerne, når de som dagsgæster eller overnattende turister får lyst til at snuse til naturen og den stressfrie tilværelse fjern fra det daglige ræs.

For en enkelt landsby kan det være for svær en opgave at gøre opmærksom på sig selv. Pragtfulde omgivelser og initiativrige indbyggere bliver knapt nok bemærket, hvis den enkelte landsby prøver at bære budskabet ud med sin egen spinkle stemme. Helt anderledes er det derimod, hvis budskabet synges ud af flere landsbyer i kor.

2.1. DE FÆLLES RØDDER

Byernes fælles rødder rækker helt tilbage til bronzealderen og vikingetiden, hvor mange mennesker boede langs Hærvejen, Studedrivevejen og Holme Å, som alle snor sig gennem klyngen. Der er i dag flere forhold, som binder de fem landsbyer og deres opland sammen. Bl.a. daginstitutioner, skoler og fritidsaktiviteter gør, at borgerne fra de fem landsbyer omgås hinanden i det daglige. Derudover var det byernes fælles ønske at arbejde med turisme og bosætning, som i første omgang gjorde, at de kontaktede hinanden angående etableringen af en landsbyklynge i området.

“Hærvejsklyngen” blev navnet på klyngen. Det afspejler byernes naturskønne placering i den sydlige udløber af den jyske højderyg. Navnet indfanger også den stolthed, beboerne føler over deres ældgamle og ofte bevægende lokale historie, som har præget byer, landskaber og mennesker gennem århundreder. Det er dette rodfæstede fællesskab, byerne gerne vil byde velkommen til.

Klyngens landsbyer har opdaget, at de er forbundet gennem en aktiv og initiativrig skare af indbyggere, der ønsker at dele deres glæde ved det moderne landsbyliv med hinanden, deres gæster og kommende tilflyttere. Hver især bidrager landsbyerne med deres unikke særpræg: Naturparadiset Hovborg, det familievenlige Lindknud, den bynære oase Gjerndrup, alle tiders historieby Bække samt det aktive og kreative Gesten. Tilsammen kan de det hele, når det gælder om at forkæle beboere og gæster med landsbylivets mange facetter.

3.

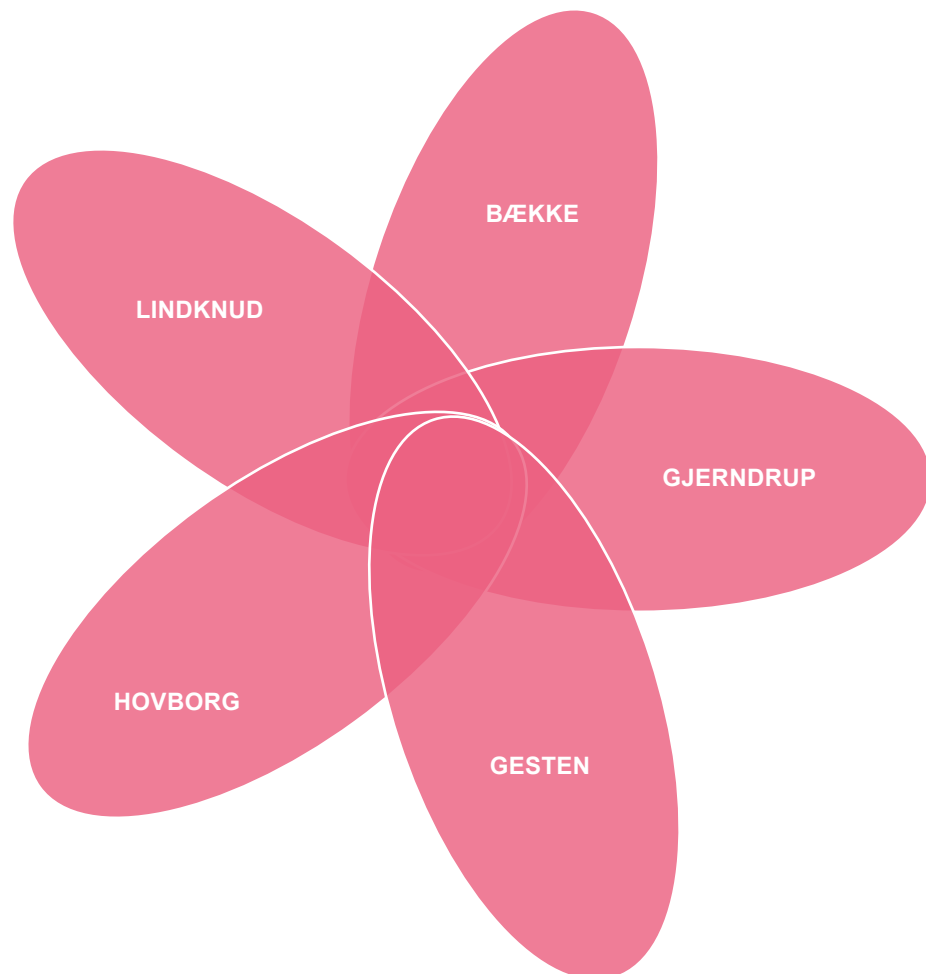
ERFARINGER

– HVAD HAR VI LÆRT?

3.1. STATUS

Hærvejsklyngen er opstået nedefra. Den blev efterspurgt fra borgerne selv, uden at initiativet er kommet fra kommunen eller andre eksterne parter. Dette borgerengagement fra første time adskiller Hærvejsklyngen fra flere andre klynger i det nationale landsbyklyngeprojekt. Byerne har selv set potentiale i et samarbejde og har ønsket at styrke byernes position ved sammen at skabe mere gunstige forhold for fremtiden.

Samarbejdet var naturligt, da der i alle fem byers respektive udviklingsplaner var fokus på bosætning og turisme, samtidigt med at Vejen Kommune også havde et ønske om at øge turisme og bosætning i området. I 2017 nedsatte byerne derfor en styregruppe til at kortlægge borgernes samarbejdssønsker, udbrede kendskabet til lokalområdernes styrker og undersøge mulighederne for et fremtidigt samarbejde.

Figur 1: Hærvejsklyngen består af fem individuelle byer med hver deres unikke historie. De deler også en fælles geografi og historiske rødder samt fælles målsætninger om øget bosætning og turisme. Derfor er der et stort interesseoverlap og solid grobund for et samarbejde på tværs af de gamle sognegrænser

Efter et projektforsløb på halvandet år kan styregruppen se tilbage på talrige aktiviteter, der har rykket de mange samarbejdsmuligheder inden for klyngen ind i bevidstheden hos beboerne og det omgivende samfund. Blandt de mange projekttaktiviteter kan nævnes:

- En **kortlægningsstafet**, hvor borgerne fortalte om mulighederne i deres lokalområde ved at indtegne spændende lokaliteter på et kort. Stafetten gik på tur i alle fem byer, således at kortene på skift kom på udstilling i alle nabobyer.
Resultat: Stafetten kortlagde potentialer og udfordringer, som vi ikke kan finde på almindelige kort, og viste os, at der er stor nysgerrighed for at høre og lære mere om vores medbeboere i klyngen.
- **Landsbyklyngetræf** i Hærvejshallen i Bække d. 24. februar 2018 med deltagelse af 120 borgere fra alle fem byer. Her kunne borgerne få nærmere kendskab til klyngeprojektet og indbringe deres ideer om samarbejdet.
Resultat: Klyngetræffet var det officielle startskud på samarbejdet, og igen var det en mulighed for at lære hinanden at kende på tværs.
- **Navnekonkurrence** hvor navnet HÆRVEJSKLYNGEN blev lanceret ved en navne-event i historiske rammer ved Klebæk Høje.
Resultat: Ved at bruge vores historie som kulisse kan vi skabe særlige og højtidelige arrangementer. Den historiske arv er en stor styrke for området.
- **Inspirationsoplæg** for Kolding Kommune om at starte en klynge. Indtil videre er Hærvejsklyngen fortsat det eneste landsbyklyngeprojekt i den jyske del af Region Syddanmark.
Resultat: Som en af de første klynger vil vi naturligt blive kontaktet vedrørende de erfaringer, vi gør os. Det kan give os en særlig profil som first mover.
- Gennemførelse af en **borgerundersøgelse**, hvor samtlige voksne borgere i klyngen via e-boks blev opfordret til at fortælle om deres holdning og forventning til klyngesamarbejdet. Der blev opnået en høj deltagelsesprocent på 23,6 % – svarende til 1.024 borgere.
Resultat: Med 80 % der mener, at samarbejde mellem byerne er nødvendigt, for at vi kan overleve som lokalsamfund, så har projektet bred opbakning blandt borgerne.

- Udarbejdelse af en **kortlægningsrapport** som med udgangspunkt i borgerundersøgelsen gjorde status på borgernes forventninger og styregruppens overvejelser.
Resultat: Rapporten understreger, at folk er rigtig godt tilfreds med at bo i Hærvejsklyngen, og at der er mange forslag til fælles initiativer, der bl.a. sætter transport og fritidstilbud højt på dagsordenen.
- **Etablering af Turismegruppe, Bosætningsgruppe og en Kommunikationsgruppe.**
Resultat: Grupperne har igangsat deres arbejde, og er uundværlige for at skabe fremdrift inden for Hærvejsklyngens centrale indsatsområder.
- Opstart af en **Ungegruppe** og af et **E-sport projekt**. Hærvejsklyngen har modtaget 250.000 kr. i støtte fra Erhvervsstyrelsens Landdistriktspulje til at skabe et ambitiøst projekt om unge, fysisk bevægelse, E-sport samt forståelse af kodning og den digitale verden.
Resultat: Vi er i gang med at tappe ind i en af de interesser, som de unge selv har lige nu, og målet er at skabe et projekt, der engagerer de lokale unge på tværs af alle fem byer.
- Samarbejde om et **stiprojekt** med specialestuderende Trine Theede fra Københavns Universitet.
Resultat: Arbejdet har resulteret i, at der nu ligger et grundigt stykke forarbejde, som Hærvejsklyngen kan bruge til at realisere et udbredt borgerønske om stisystemer, der forbinder klyngens landsbyer på tværs af det smukke sydjyske landskab.
- Der er afholdt **byvandring** i alle fem byer, med over 200 deltagere samlet.
Resultat: Arrangementerne gav borgerne rig mulighed for at lære de øvrige landsbyer at kende og opleve historier fortalt af lokale kræfter. Endnu en måde hvorpå kendskab og fællesskab mellem byerne er blevet opbygget.
- Der er etableret en **hjemmeside og facebookside** dedikeret til at fortælle om klyngen.
Resultat: Klyngen har nu grundlaget for en fælles kommunikationsplatform, og allerede nu er der 394 der følger facebooksiden.

- Undervejs har der været en omfattende og positiv **pressedækning** i bl.a. JydskeVestkysten, TV SYD, P4 og DR.
Resultat: Vi har haft over 20 artikler i lokale medier i løbet af ét år, som sammen med dækningen i de regionale og nationale medier har givet en god opmærksomhed både internt og eksternt omkring Hærvejsklyngen. Et fint bevis på at det i fællesskab bliver langt nemmere at gøre sig bemærket over for omverdenen.
- **Informationsmøde** i Gesten forsamlingshus, hvor styregruppen fortalte om projektets status og modtog input fra klyngens beboere.
Resultat: Spredning af information om klyngen og hvervning af nye frivillige.
- **Arbejdsaften** i Klebækhytten. Styregruppen og andre ildsjæle har arbejdet i dybden med at udvikle de forskellige indsatsområder: Kommunikation, bosætning, borgerinvolvering, turisme og unge.
Resultat: Vi blev rystet sammen på tværs af byerne og fik udarbejdet skitser til handleplaner for initiativgrupperne.
- Der blev bevilliget 250.000 kr. fra Erhvervsstyrelsens landdistriktpulje til **Kend Din Klynge projektet**.
Resultat: Mulighed for en langt stærkere indsats med særligt fokus på, at byerne kommer til at kende hinanden endnu bedre på tværs.
- Hærvejsklyngens **logo og visuelle identitet** blev udarbejdet af grafiker Maria Refsgaard fra firmaet Krimis i Århus.
Resultat: En vigtig del af vores nye fælles identitet blev skabt. Logoet og den visuelle identitet er allerede blevet brugt flittigt som visuel markør for vores samarbejde.
- **Tre film om Hærvejsklyngen** er blevet produceret af virksomheden Birds Eye Picture.
Resultat: Filmene er en vigtig del af vores fælles historiefortælling og viser med hver deres længde landsbyernes muligheder og værdier – både for den enkelte landsby og som fælles enhed.
- Hærvejsklyngen var en del af pilotprojektet **"Sæt pris på din by - Køb lokalt"** i et samarbejde med bl.a. De Samvirkende Købmænd og MobilePay.
Resultat: Arrangementet blev afviklet under stor mediebevågenhed d. 27. oktober 2018 og blev et stærkt eksempel på, hvad der kan lade sig gøre, når Hærvejsklyngens landsbyer samarbejder i fællesskab med hinanden.
- **Studietur** d. 30. marts 2019 for alle lokalråd og et udpluk af foreningsrepræsentanter i klyngen. Deltagerne besøgte klyngerne VestRum og Vesterhavsklyngen for at høre om deres erfaringer med henholdsvis et delebilsprojekt og et nyt ungehus. Turen gik videre til "Min Landsby" – app'en der kan gøre det lettere at kommunikere på tværs af landsbyer.
Resultat: Samlet gav det en masse inspiration for Hærvejsklyngen og kendskab til, hvordan man arbejder på tværs af landsbygrænser andre steder i landet.
- **Landsbyevent 2019**, et landsbytræf i Hærvejsklyngen, blev afholdt lørdag d. 27. april 2019. Her mødtes meget forskellige private og professionelle aktører fra hele landet for at sætte fokus på fremtidens landsby.
Resultat: Landsbyeventen indkapsler vores opstartsprojekt med dannelsen af klyngen, og viser hvad potentialet er, når vi tænker nye ideer i forhold til fremtidens landsby. Der var talrige og til dels overraskende bud på nye løsninger og vækstmuligheder.
- **Ungeprojekt** i samarbejde med DGI og VELUX Fonden i efteråret 2019.
Forventet resultat: En styrket indsats i forhold til at forene kræfterne omkring en borgergruppe, som er meget vigtig for vores fælles fremtid, nemlig de unge. Vi skal sammen sikre, at vores område er attraktivt for dem, og at vi kan modarbejde fraflytningstendensen blandt de unge.

Takket være denne store indsats er der indsamlet et hav af erfaringer, der fortæller om de muligheder, der ligger i et mere permanent klyngesamarbejde, og de mange forventninger, som borgerne og andre aktører har til en fælles fremtid i Hærvejsklyngen.

POINTER FRA BORGERUNDERSØGELSEN OG RAPPORTEN EN KORTLÆGNING AF MULIGHEDER. HÆRVEJSKLYNGEN.

TILKNYTNING OG TILFREDSHED

Der er generelt en stor tilfredshed med at bo i klyngen. 94 % af respondenterne er tilfredse med at bo, hvor de bor.

78 % føler tilknytning til det sogn, de bor i, mens ca. halvdelen (41 %) føler tilknytning til hele Hærvejsklyngen. Stedsidentiteten er således i højere grad bundet til det sogn, borgerne bor i, end til hele klyngens geografi.

91 % er tilfredse med at bo i klyngen, og 81 % mener, at fordelene ved at bo i en lille by er større end ulemperne.

ORGANISERING OG SAMARBEJDE

51 % af respondenterne ved ikke, hvordan samarbejdet er på tværs mellem landsbyerne i dag. Kun 28 % mener, samarbejdet er godt. Det vidner om et generelt svagt kendskab til de eksisterende samarbejder på tværs, og det præsenterer et stort forbedringspotentiale.

I forlængelse heraf mener 80 %, at et samarbejde på tværs mellem landsbyerne er nødvendigt, hvis landsbyerne skal overleve.

KOMMUNIKATION

65 % havde hørt om landsbyklyngen, før de deltog i borgerundersøgelsen.

Borgerne henter i dag primært informationer om lokal udvikling på Facebook (54 %), i lokale aviser (44 %) og gennem samtale med folk fra lokalområdet (40 %).

I fremtiden foretrækker borgerne fortsat at bruge Facebook (49 %) og lokale aviser (40 %). Derudover ønsker respondenterne fremadrettet at indhente information om lokale forhold gennem mails/nyhedsbreve (38 %) og en lokal hjemmeside (26 %).

3.2. ORGANISERING

Igennem projektperioden har klyngen haft en midlertidig fælles organisering i form af Hærvejsklyngens styregruppe. Denne bestod af op til to medlemmer fra hver af de fem byer. Styregruppens erfaringer danner grundlaget for denne strategiplan med forslag om en mere permanent organisering af Hærvejsklyngen, som forventes at tage form i løbet af 2019-20 (se afsnit 4).

3.3. KOMMUNIKATION

Der er etableret en tværgående kommunikationsindsats med stor succes i forhold til den eksterne kommunikation om klyngens etablering og aktiviteter. Der udestår stadig et stykke arbejde for at sikre en stærk kommunikationsplatform på tværs af Hærvejsklyngen. Klyngens hjemmeside, www.hærvejsklyngen.dk, er etableret med en god struktur, men gør lige som facebook siden endnu ikke meget væsen af sig ved siden af landsbyernes individuelle sider som klyngeboernes foretrukne informations-

kilde. Næste skridt er derfor at få siden aktiveret på tværs af klyngens byer, således at hjemmesiden fungerer som et samlingspunkt for information om klyngen og de fem byer. Derved kan de lokale sider fremover også give beboerne et indblik i de aktiviteter, der foregår i nabolaget. Samtidigt får interessenter ude fra et meget mere omfattende billede af det liv og de mange tilbud, lokalområdet rummer.

3.4. KORTLÆGNING AF MØDESTEDER OG AKTIVITETSUDBUD

Hærvejsklyngen har gennemført en kortlægning af mødesteder og aktivitetstilbud, samt en kortlægning af oplevelsespunkter og steder med potentiale og udfordringer. Hele kortlægningen er samlet i rapporten En kortlægning af muligheder. Hærvejsklyngen, som kan findes på www.hærvejsklyngen.dk.

3.5. INVOLVERING AF BORGERNE

Styregruppen har haft god kontakt med borgerne og aktørerne i alle byer, og der var stor opbakning til borgerundersøgelsen med en høj svarprocent. Det indhøstede skriftlige materiale omfatter desuden fokusgruppeinterviews med både borgere og turist- og erhvervsaktører. Endnu mere væsentligt var det dog at opleve borgernes sprudlende engagement til møder i uforpligtende arbejdsgrupper, hvor det også

lykkedes at engagere borgere, der kun brænder for udvalgte emner og derfor ikke plejer at stille op som "Tordenskjolds soldater" i landsbysammenhæng. Styregruppen vil ved den permanente organisering skabe et borgerforum, hvor beboernes umiddelbare energi og kreativitet regelmæssigt kan høstes i uformelle rammer og blive drivkraften i Hærvejsklyngens fremtidige udvikling.

3.6. ETABLERING AF ET STYRKET SAMARBEJDE MED KOMMUNEN

Styregruppens arbejde er blevet fulgt af en repræsentant fra kommunen, som klyngen har haft et fortrinligt samarbejde med. Herigennem er der etableret et tillidsfuld forhold mellem Hærvejsklyngen og Vejen kommune, og der er skabt grundlag for at drøfte klyngens mere permanente funktion og rolle i kommunens landdistriktspolitik.

4.

ORGANISERING OG

HANDLEPLAN FOR

HÆRVEJSKLYNGEN

4.1. EN ORGANISATION PÅ TO SØJLER TIL GAVN FOR ALLE FEM BYER

Hærvejsklyngen skal organiseres på en permanent basis, så den vil være en ekstra ressource til gavn for alle fem byer. Kun aktiviteter, der går på tværs af landsbyerne, og som skaber forbedringer for mindst 2-3 klyngebyer, bør løses i klyngeregion. Lokalrådene skal dermed bevares som den kraft, der skaber forbedringer for den enkelte by, og som ofte også kan være nærmest til at formidle et samarbejde mellem to nabobyer.

Der etableres et fast samarbejdsforum blandt de fem landsbyer, Klyngerådet, som overtager styregruppens opgave med at udforme og gennemføre det langsigtede strategiske samarbejde på tværs af sognegrænserne.

Rådet skal dog ikke slå alene, men suppleres af et åbent borgerforum – Hærvejstinget – hvor klyngens talrige ildsjæle kan indbringe, udforme og samordne deres ideer til områdets udvikling i fællesskab. Tinget skal være en årligt tilbagevendende begivenhed, der bringer ildsjæle sammen i initiativgrupper for at omsætte drømme og tanker til handling.

Tinget vil også vælge en formand – Hærvejshøvdingen – som frem til næste Ting skal påse, at der skabes fremdrift i initiativerne, og at der sikres den fornødne opbakning i klyngerådet samt hos sponsorer mv. Høvdingen bistås i denne opgave af

sin "jarl", en person, som skal kunne bidrage med programleder- og fundraisingerfaring, og som evt. har en professionel eller semi-professionel baggrund for at holde snor på de projekter, Klyngerådet og Hærvejstingets høvding har påtaget sig at få gennemført.

Med denne opbygning vil Hærvejsklyngen fremover stå på to ligeværdige søjler:

Den ene søjle udgør klyngerådet som et fast organisatorisk anker, der varetager informationsarbejdet, forbereder Hærvejstinget samt skaffer programleder- og fundraisingkapacitet i form af jarlen. Det er også Klyngerådet, som i kraft af sin stabilitet vil være klyngens naturlige bindeled til kommunen og andre eksterne interessenter.

Klyngearbejdets anden søjle er Hærvejstinget, hvor borgerne kan møde op og organisere sig i løse projektstrukturer, der ikke binder dem til et foreningsmedlemskab eller andre langsigtede forpligtelser. Tværtimod vil ildsjælene ofte opleve, at Klyngeråd og høvding kan træde til og aflaste dem med nogle af de mere besværlige projektopgaver som kommunikationsindsats og fremskaffelse af godkendelser og projektmidler. Dermed kan ildsjælernes kræfter i størst muligt omfang gå til at forme og gennemføre de udviklingsprojekter, der står deres hjerte nærmest.

4.2. KLYNGERÅDET

I Hærvejsklyngens kommende organisationsstruktur er lokalrådene tiltænkt en væsentlig rolle. Der oprettes et fælles samarbejdsorgan: "Klyngerrådet", som skal sikre, at klyngesamarbejdet skaber resultater, der er i tråd med de enkelte byers visioner, mål og

behov og gerne også i tråd med Vejen Kommunes visioner og mål for landdistriktsudviklingen i området.

Rådet etableres som en forening af de fem lokal-

råd, og det registreres som andre foreninger med eget CVR-nummer og NemKonto mv. I det omfang, at andre end lokalrådene accepteres som medlemmer, vil der alene være tale om støtte-medlemskaber uden stemmeret i foreningens organer.

Klyngerådet består af to medlemmer fra hvert lokalråd/lokalområde, som er udpeget af lokalrådene, hvilket vil sige ti medlemmer i alt. Rådet mødes minimum fire gange om året med Hærvejs-høvdingen for at koordinere de tværgående indsatser i klyngen og følge op på initiativgruppernes arbejde. Rådet er normalt beslutningsdygtig, når mindst tre lokalområder er repræsenteret på mødet, men nogle beslutninger vil kun kunne træffes med Hærvejs-høvdingens medvirken. Det skal sikre, at høvdingen har en reel mulighed for at påvirke beslutninger, der er nødvendige for at opnå de målsætninger, borgerne har vedtaget i Tinget.

Klyngerådet bakkes op af en kommunikations-gruppe, som driver klyngens hjemmeside, sikrer klyngens tilstedeværelse på de sociale medier samt pressearbejdet og øvrige informationsindsatser.

Klyngerådet skal sammen med kommunikations-gruppen sikre, at de respektive lokal- og fællesråd i alle fem byer er orienteret og inddraget i Hærvejsklyngens arbejde. Klyngerådet skal sikre, at borgerne, erhvervsaktørerne, turistaktørerne og alle relevante foreninger er orienteret og efter behov inddraget i klyngens arbejde.

Klyngerådet forvalter Hærvejsklyngens midler, råder over klyngens navn og logo og kan søge om støtte-midler i klyngens navn. Alle væsentlige beslutninger om vedtagelse af handlingsplaner, ansøgning om midler samt initiativgruppernes eventuelle budget-midler skal dog træffes med tilslutning fra Hærvejs-høvding.

Klyngerådet forestår desuden kontakten til kommunen, sponsorer og andre eksterne interessenter, hvilket dog ikke udelukker, at høvdingen, jarlen eller repræsentanter for de enkelte initiativgrupper varetager møder eller korrespondancer om udvalgte projekter. Det er hensigten, at Klyngerådet etableres i efteråret 2019.

4.3. HÆRVEJSTINGET OG INITIATIVGRUPPERNE

Hærvejstinget er den uformelle, projektorganiserede del af klyngens fremtidige arbejde. Tinget oprettes ud fra styregruppens vurdering, at klyngen ikke kan få tilstrækkeligt liv kun som et samarbejdsorgan mellem fem bestående lokalråd. Aktiviteterne i klyngens opstartsfasen har vist, at klyngeboernes eget engagement i den enkelte borgers hjertesager er det brændstof, der for alvor får visionerne op at flyve. Derfor skaber Hærvejsklyngen et forum, hvor beboerne selv kan mødes en gang årligt og omsætte deres drømme og idéer til konkrete planer og handlinger: Hærvejstinget.

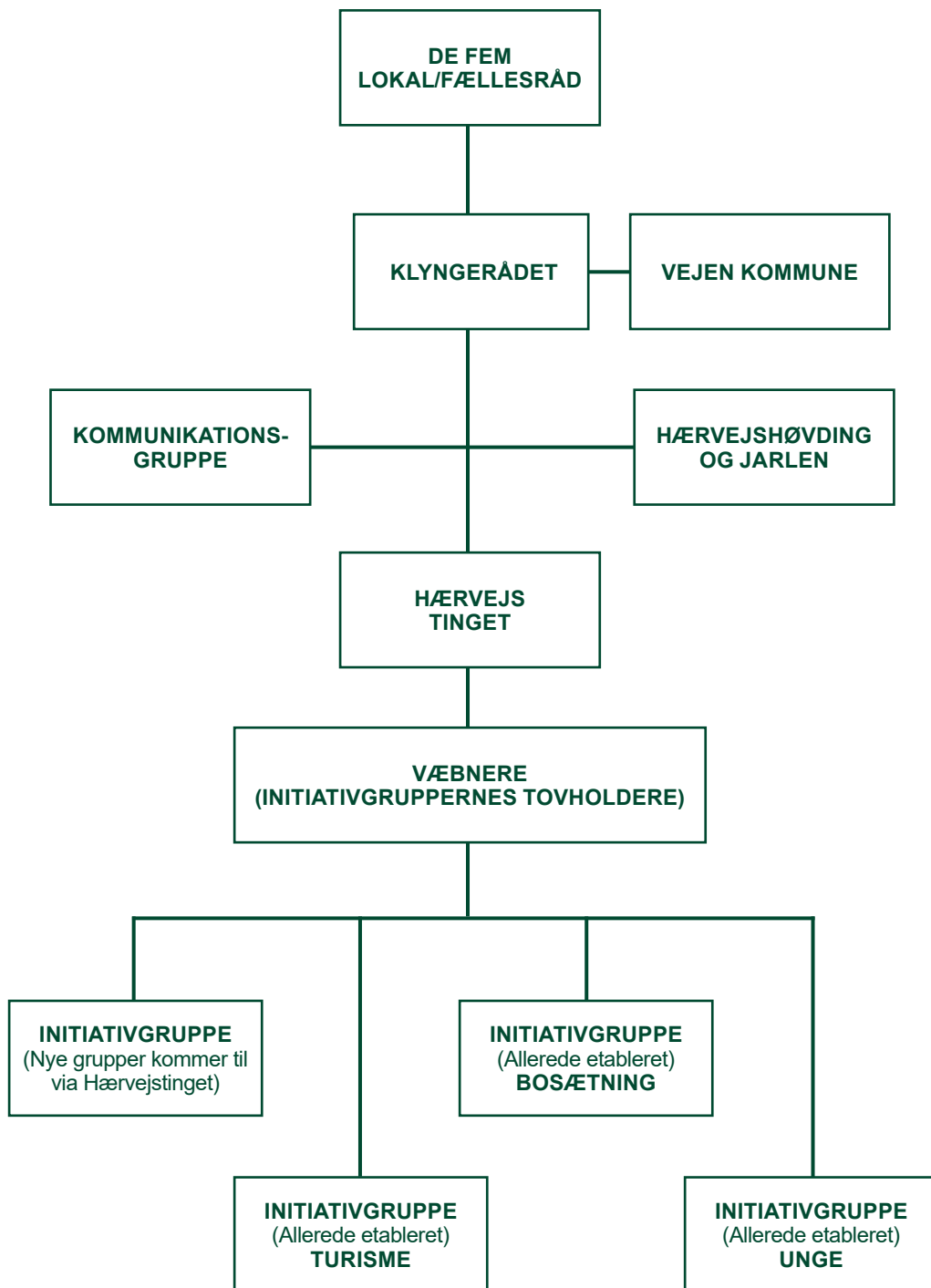
Hærvejstinget afholdes hvert år omkring september måned som et folkestævne, hvor klyngeboernes glæde, fællesskab, kreativitet og virkelyst kommer i højsæde. Som det folkelige og engagerende element i klyngeorganisationen skal Tinget afholdes som en kappestrid af de bedste ideer, der kan drive udviklingen i Hærvejsklyngen frem. Tinget er et festligt møde, hvor alle kan dukke op og byde ind med deres egne ideer på et tingsted, som vi kender det fra vores fælles historie. Eksisterende og nye initiativgrupper besætter Tingets "energifelter", hvor ildsjælene fremlægger deres idéer og opnåede

resultater, går i dialog med ligesindede og skeptikere samt finpudser deres visioner til konkrete handlingsplaner.

Deltagelse i samtlige af Tingets aktiviteter er frivilligt, mens Tingets energifelter dog samtidig fungerer som en kommunikations- og rekrutteringsplatform, hvor begejstring kan udmøntes til konkret opbakning til en idé og dets initiativtagere. Her skal man ikke være medlem eller forpligte sig på andet end sin projektidé. Man kan tilslutte sig en initiativgruppe, hvor man er med, så længe engagementet er tilstede. Når en vision er gennemført eller et initiativ opgivet, vil der være nye initiativtagere med nye ideer, der tager over. På denne måde kombinerer vi klyngerådets faste foreningsstruktur med en åben projektorganisation, hvor de frivillige kan byde ind til at realisere enkeltstående initiativer.

På Tinget vælger klyngeboerne en høvding, som skal være initiativgruppernes sparringspartner og modtage initiativgruppernes handleplaner inden Tinget hæves. Høvdingen skal sikre, at initiativgruppens idéer lever op til Hærvejsklyngens formål, at de ikke overlapper unødigt med eksisterende

ORGANISATIONSDIAGRAM FOR HÆRVEJSKLYNGEN

initiativer, og at idé og handlingsplan er konkret nok til, at den kan bæres videre til Klyngerådet med henblik på realisering. Det vil altid være en forudsætning, at initiativgruppen stiller med en tovholder ("væbner") til projektet, så høvdingen har én fast kontaktperson at henvende sig til og det antal frivillige, der er nødvendige, for at opgaven kan realiseres.

Hvis et projekt af høvdingen skal kunne bæres videre til klyngerådet, skal det inddrage mindst to og helst tre eller flere af de fem byer. Initiativtagerne skal også stille med mindst én deltager fra hver af de berørte lokalområder.

Det er hensigten, at det første Hærvejsting kan afholdes i efteråret 2020.

4.4. HÆRVEJENS HØVDING

Hærvejsklyngens høvding er klyngeboernes tillidsperson, som vælges af deltagerne på Tinget med henblik på at sikre, at deres ideer nyder fremme overfor Klyngerådet, sponsorer og andre nødvendige aktører.

Høvdingen bliver den person, der taler klyngeboernes og initiativgruppernes sag overfor Klyngerådet for at sikre, at rådet frem til næste møde bevarer fokus på klyngeboernes beslutninger og forventninger på Hærvejstinget. Høvdingen skal om fornødent give Klyngerådet modspil og kan følgelig ikke selv være medlem af rådet. Hvis et medlem af Klyngerådet stiller op og vælges til høvdingeposten, skal pågældende udtræde af Klyngerådet, så længe høvdingehvervet varer.

Høvdingen følger på Tinget med i initiativgruppernes arbejde og indsamler initiativerne i form

af handlingsplaner, som høvdingen med Tingets opbakning søger at realisere sammen med Klyngerådet. I årets løb mødes høvdingen i passende afstande med sine væbnere, initiativgruppernes tovholdere, for en gensidig orientering om fremdriften i projekterne og deres evt. finansiering. På den måde kan høvdingen også holde initiativgrupperne til ilden og agere sparringspartner i årets løb, når en gruppe oplever modgang eller besværligheder.

Høvdingen er på den måde bindeled mellem initiativgrupperne og Klyngerådet, hvilket skal sikre en løbende kontakt og gensidig opbakning mellem den formelle og den projektorganiserede del af Hærvejsklyngens arbejde. I den forbindelse er høvdingen sikret en væsentlig indflydelse overfor Klyngerådet, hvis mest væsentlige beslutninger og dispositioner kun kan træffes med høvdingens medvirken.

4.5 JARLEN - FUNDRAISING MV

For at bistå høvdingen i sit hverv stiller Klyngerådet endvidere en person, jarlen, til rådighed, der som en slags projektleder skal hjælpe med projekternes koordination samt skaffe evt. eksterne midler ved fundraising. Det er hensigten, at denne funktion skal være forbundet med en aflønning – evt. i form af resultataflønning når det lykkes at skaffe projektmidler fra puljer eller fonde.

Ønsket om aflønning skyldes, at det skønnes vigtigt med en stabil og professionel indsats til støtte for høvdingen, og at især succesfuld fundraising kræver en vedvarende indsats fra en erfaren hånd. Høvdingen bør ved varetagelsen af sine opgaver ikke udelukkende være afhængig af egen og andres rent frivillige arbejdskraft, da dette kan dæmpe lysten til at holde flest mulige projektgryder i kog. Mange dygtige ildsjæle er i forvejen meget aktive, og derfor mangler der tid og ressourcer til at påtage

sig yderligere omfattende opgaver.

Hærvejsklyngen har i projektfasen erfaret, at den som en sammenslutning af fem byer har en forbedret chance for at modtage fondsmidler og anden ekstern finansiering, da det generelt mødes med stor velvilje, at borgerne går sammen om at realisere ambitiøse fælles projekter. Der er dog et stort arbejde forbundet med at ansøge, overvåge og rapportere om et større antal projekter, og det derfor centralt, at jarlen kan rekrutteres ud fra rette baggrund og efterfølgende fastholdes som en stabil og professionel arbejdshest over en længere periode.

Det er hensigten, at der i starten af 2020 kan findes en finansiering til jarlens opgaver som programleder og fundraiser – evt. i en form, hvor funktionen i første omgang stilles til rådighed af en sponsor.

5.

HANDLEPLAN FOR INITIATIVGRUPPERNE

5.1. FRA PROJEKTGRUPPER TIL INITIATIVGRUPPER

Inden styregruppen helt kan nedlægge sit arbejde, skal de eksisterende projektgruppers indsatser enten afsluttes eller overføres til de initiativgrupper, der måtte blive nedsat af det første Hævejsting.

Kun én projektgruppe – kommunikationsgruppen – vil være sikret en varig funktion, da Klyngerådet ikke kan undvære denne gruppes løbende indsats til varetagelsen af hjemmesiden, sociale medier og pressearbejdet mv. Klyngerådet skal om fornødent hjælpe med at rekruttere et tilstrækkeligt antal frivillige til denne funktion.

Herudover eksisterer et antal projektgrupper, der er oprettet under styregruppen ud fra det forløb, som vi har været igennem de sidste 18 måneder. Der har været inviteret åbent til at deltage og bidrage i grupperne, og vi har skabt indholdet og aktiviteterne ved at dele vores idéer og erfaring på tværs af byerne og med inspiration udefra. Udgangspunktet har været en dialog om, hvad vi som byer kan sammen, og hvor vi kan hjælpe hinanden mest. Handleplanerne er udarbejdet med fokus på nogle få aktiviteter i den nærmeste fremtid, og derefter kan mængden af aktiviteter udvides.

Da bosætning og turisme er centrale indsatsområder på tværs af klyngen, er de aktiviteter, der foregår på disse felter, indtil videre samlet i henholdsvis en bosætningsgruppe og en turismegruppe. Hver af disse grupper har dog reelt gang i flere projekter samtidig, og det må tinget vise sig, om det er hensigtsmæssigt at udskille nogle af disse projekter i selvstændige initiativgrupper. Bosætning og turisme er samtidig områder, der fortjener en tværgående og strategisk indsats. Derfor håber styregruppen, at Tinget vil bakke op om, at der også i de kommende år skal være en bosætningsgruppe og en turismegruppe til løbende initiativer og den tværgående koordination på disse vigtige områder.

Også for ungegruppen har der efter styregruppens opfattelse vist sig et vedvarende behov. På det første Hævejsting må det vise sig, om gruppen vil fortsætte som initiativgruppe i sin kendte form, eller om der er behov for at opdele eller supplere de eksisterende indsatser for at kunne rumme klyngeboernes idéer på ungeområdet.

I det følgende beskrives projektgruppernes handleplaner, der skal føre initiativerne frem til det første Hævejsting.

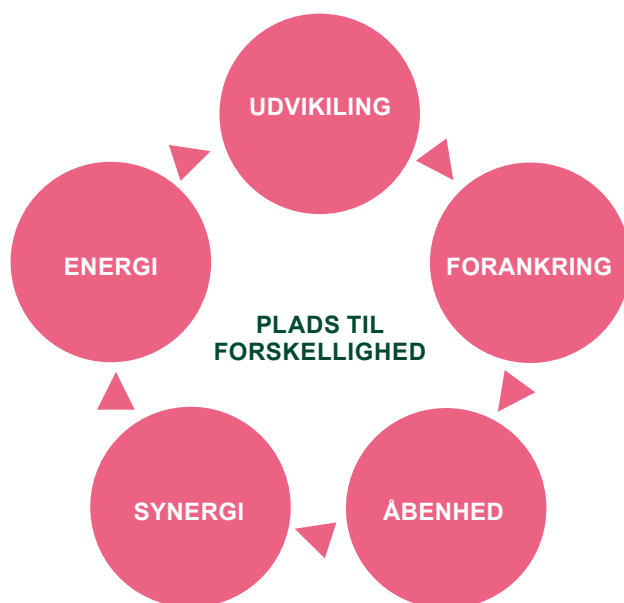
5.2. HANDLEPLAN FOR BOSÆTNINGSGRUPPEN

I denne initiativgruppe er der fokus på, at byerne i fællesskab skal finde nye og opfindsomme måder, hvorpå man sammen kan tiltrække nye borgere i de fem byer. Hvordan kan man tage godt imod dem, så de hurtigt føler sig hjemme og som en sam-

mentømt del af lokalsamfundet? Gruppen kan fx også arbejde med nye boformer, og hvordan det strategiske samarbejde med Vejen Kommune skal udbygges.

VISION FOR BOSÆTNINGSGRUPPEN:
"HÆRVEJSKLYNGEN SKAL VÆRE DET FORETRUKNE BOSÆTNINGSOMRÅDE"

Figur 2: Værdiord for bosætningsgruppen

Bosætningsgruppen vil sætte fokus på de primære grunde til, hvorfor man skal vælge at bo i området:

- Naturen
- Økonomien
- Trygheden

Situationen i dag:

- I forhold til bosætning lider området under, at mange pendlere overvurderer transporttiden til regionens arbejdspladser.
- Klyngens placering udgør en stor mulighed for fremtiden. Større byer med mange arbejdsplad-

ser som Vejle, Billund, Esbjerg og Kolding kan alle nås inden for 2045 minutters kørsel. Der er derfor et godt bosætningspotentiale i klyngen.

- Aldersgennemsnittet stiger hurtigere i klyngen end på landsplan. Der kommer i den forbindelse færre børn og flere pensionister i klyngen. Det kan få betydning for både den basale private og kommunale service.

Handlinger og aktiviteter:

Bosætningsgruppen har to hovedprojekter, som der fokuseres på i første fase.

5.2.1. DELEBILSPROJEKT OG GRØN PROFIL I SAMARBEJDE MED BYENS-BIL.DK

Tema: Transport

Hvad: Delebilsordning

Hvornår: 2019-2020

I Hærvejsklyngens kortlægningsrapport spurgte vi borgerne om, hvad de ønsker sig eller savner i deres lokalområde. Den absolutte højdespringer var mere offentlig transport. I den nærmeste fremtid er der ikke udsigt til mere offentlig transport i Hærvejsklyngens område, men Bosætningsgruppen har ladet sig inspirere af eksempelvis landsbyklyngen VestRum, som i samarbejde med Byensbil.dk har etableret en delebilsordning – læs mere her: <https://blog.landsbyklynger.dk/2019/03/29/stor-interesse-for-vestrums-nye-transportmuligheder-7-delebiler-og-en-minibus/>

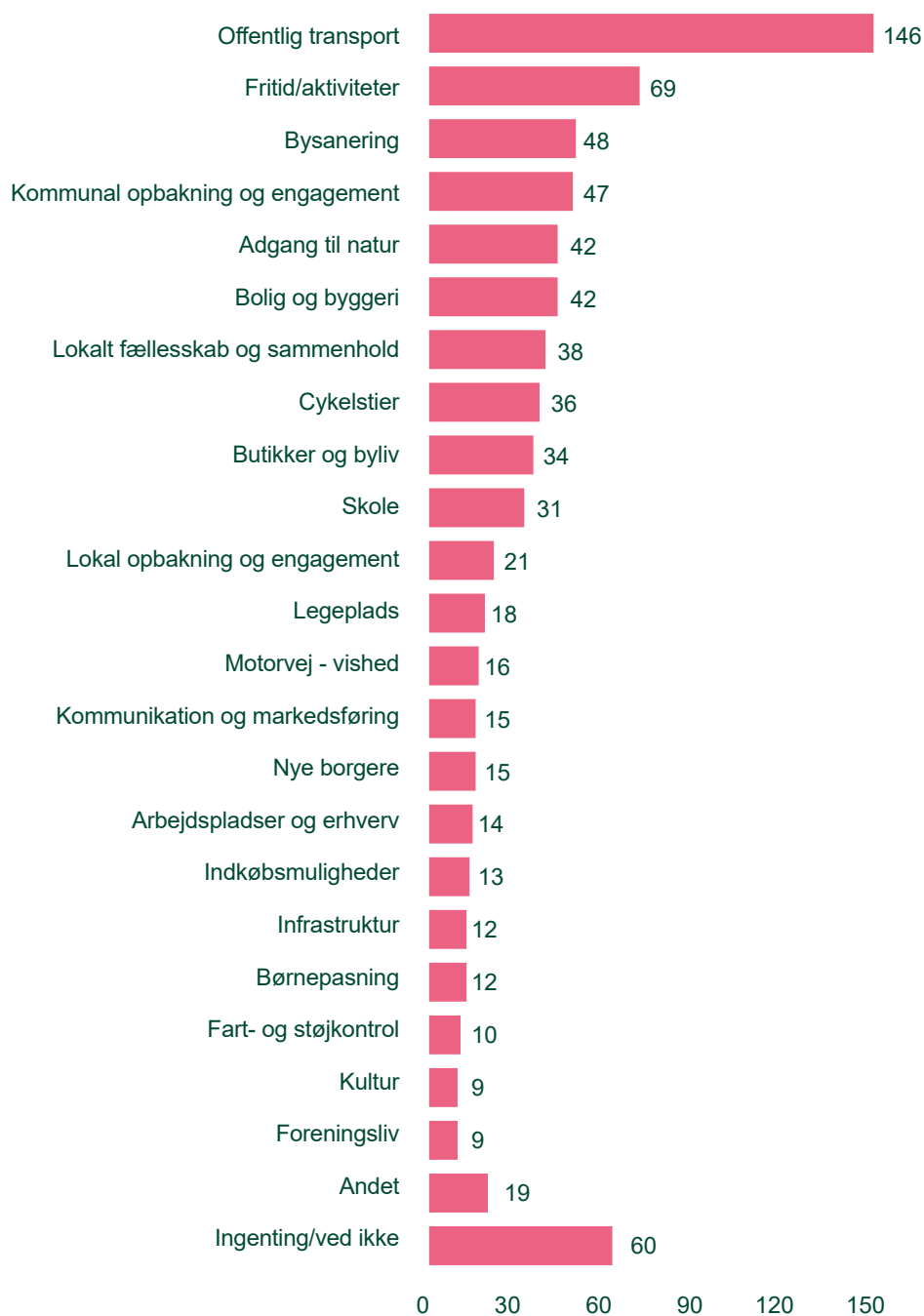
En delebilsordning kan være med til at mindske behovet for mere offentlig transport. Særligt hvis der

også er fokus på samkørsel blandt borgerne i byerne. Konceptet er enkelt – der udbydes delebiler, delebus og evt. delecycler i et fælles samarbejde mellem de fem byer i klyngen. I en forsøgsperiode kan man introducere konceptet for borgerne i klyngen og derved finde ud af, om der er opbakning, og borgerne kan lære, hvordan man bruger tjenesten. Samarbejdet mellem byerne gør, at der er kritisk masse nok til at løfte en delebilsordning og skabe grundlag for en fornuftig pris.

Bosætningsgruppen er allerede i dialog med Byensbil.dk (<https://www.byensbil.dk/>) og vil i den kommende periode undersøge mulighederne for at igangsætte et forsøgsprojekt i Hærvejsklyngen. Målet er at gøre området endnu mere attraktivt for tilflyttere, ved at vi har et delebilstilbud og dermed gør det lettere for vores borger at komme rundt imellem byerne, selvom der ikke er offentlig transport.

HVAD ØNSKER DU ELLER SAVNER DU I DIT LOKALOMRÅDE? (N=609)

Figur 3: Model fra kortlægningsrapporten for Hærvejsklyngen. 609 borgere har i alt indgivet 776 forslag.

5.2.2. FORSØGSPROJEKT MED TILFLYTTERBOLIG I SAMARBEJDE MED BALANCE DANMARK.

Tema: Bolig

Hvad: Tilflytterbolig

Hvornår: 2019-2020

Flere andre steder i Danmark har man haft succes med at tilbyde en tilflytterbolig. Ideen er, at potentielle tilflyttere kan bo i huset og i lokalområdet i en prøveperiode på typisk 6-12 måneder. På den måde kan man risikofrit mærke efter, om man kan falde til i nyt område – særligt hvis man kommer fra byområdet og vil efterprøve om livet i landdistriktsområdet er noget for en selv og familien. Det er derfor en rigtig effektiv måde at bringe nye beboere ombord og proaktivt bekæmpe den stagnerende befolkningsvækst.

Bosætningsgruppen har indledt et samarbejde med virksomheden Balance Danmark, som har igangsat et nationalt projekt, hvor de ønsker at etablere 16 tilflytterboliger. Hærvejsklyngen undersøger lige nu, om der er grundlag for at etablere en tilflytterbolig i vores område. Læs mere om Balance Danmarks tilflytterbolig her: <http://balance-danmark.dk/wp-content/uploads/2018/05/Fors%C3%B8gsprojektTilflytterbolig.pdf>

5.3. HANDLEPLAN FOR TURISMEGRUPPEN

Turismegruppen skal arbejde med at finde nye måder, hvorpå borgerne kan hjælpe hinanden på tværs af byerne med at fremhæve turismetilbud, kultur og natur, tiltrække flere turister, og sørge for

at områdets gæster bliver lidt længere, og får det bedst mulige besøg.

VISION FOR TURISMEGRUPPEN:

“I HÆRVEJSKLYNGEN SYNLIGGØR VI NYE, UNIKKE OG NATURLIGE OPLEVELSER FOR VORES GÆSTER PÅ TVÆRS AF BYERNE”

Værdier: Åbenhed, gæstfrihed, sammenhængskraft, samarbejde.

Målgruppe: Lokale, nationale og internationale turister – særligt tyske, hollandske, svenske og norske turister.

Situationen i dag:

- Vi har over 5 millioner turister lige uden for vores bagdør, vi skal have dem til at komme ind af fordøren og blive her lidt længere.
- I forhold til indsatsen omkring turismen i området er der et stort potentiale i forhold til den nære placering tæt på Billund.
- Hærvejen, Københavnerplantagerne, Studedrivevejen og Holme Å er
- Hver by har særlige oplevelser at byde på – bl.a.:
  - De historiske spor fra Bronzealderen, Vikingetiden og Istiden i Bække
  - Københavnerplantagerne omkring Hovborg
  - Vittrup Baun uden for Lindknud
  - Den gamle jernbane, Staushede plantage og Tranekær mose ved Gesten
  - Enghave Dyre- og Naturpark i Gjerndrup

Handlinger og aktiviteter:

Turismegruppen har følgende hovedprojekter, som der fokuseres på i første fase.

5.3.1. FACILITERING AF MERE OG BEDRE SAMARBEJDE MELLEM KLYNGENS TURISTAKTØRER

Tema: Turisme
Hvad: Sammenhæng og samarbejde mellem klyngens turismetilbud
Hvornår: 2019 og løbende

En af de opgaver, som vi i høj grad kan samarbejde omkring, er turisme – særligt med henblik på at tiltrække flere gæster til vores område. For byerne kan ikke enkeltvis løfte opgaven i samme grad, som hvis vi arbejder sammen på tværs af vores landsbyer og lokalområder.

Turismegruppen vil arbejde målrettet for at alle de mange gode turistaktører, vi har i hele klyngeområdet, kommer til at arbejde mere sammen, og for at vi på den måde kan give vores gæster en meget

mere sammenhængende turistoplevelse med stor kvalitet. Ved at tilbyde en række oplevelsespakker på tværs af klyngens mange tilbud, så sikrer vi, at vi kan udbyde tidssvarende turistprodukter, og vi sikrer, at vi står meget stærkere i et marked præget af større og større konkurrence. Ved at slå kræfterne sammen, kan vi også meget lettere lave bedre markedsføringsmateriale og fremstød i samarbejde med fx VisitVejen. Et godt eksempel på det er vores fælles film om turisttilbud i Hærvejsklyngen.

I løbet af de kommende år vil turismegruppen sætte turistaktørerne i stævne og gradvist opbygge et større samarbejde og kendskab blandt dem. Turistkontoret i Bække er oplagt som det centrale hotspot for turismesamarbejdet i Hærvejsklyngen.

5.3.2. STIPROJEKT – SAMMENKÆDNING AF STISYSTEMER I KLYNGEN

Tema: Turisme og natur
Hvad: Bedre adgang til naturen og stisystemer
Hvornår: 2019-2020

I samarbejde med specialestuderende i Naturforvaltning ved Københavns Universitet Trine Theede har Hærvejsklyngen meget grundigt kortlagt eksisterende og potentielle stisystemer. Det er vigtigt at påpege, at arbejdet er lavet i samarbejde med lokale borgere fra alle fem byer. Det betyder, at vi

allerede har et fantastisk materiale at udvikle vores stisystemer ud fra. Også her kan vi pege på, at adgangen til naturen er noget af det, som borgerne ifølge vores kortlægningsrapport ønsker mere af.

I løbet 2019-2020 er målet at komme i gang med de mest lavt hængende frugter ved at koble de eksisterende stier sammen og med skiltning tydeliggøre, hvor ruterne er og ikke mindst lave et fælles markedsføringsmateriale, der viser vores sammenhængende stier.

5.3.3. BYVANDRINGER – NATUR- OG BYVANDRINGER MED LOKAL GUIDES I ALLE FEM BYER

Tema: Turisme/Kend din klynge
Hvad: By- og naturvandring
Hvornår: 2019 og løbende

Turismegruppen har haft stor succes med at arrangere byvandring med lokale guides i alle fem byer. Det har dels været for, at vi kunne introducere vores byer mere indgående til hinanden, men det er også en øvelse i at byde turister indenfor. De første

fem vandring tiltrak over 200 deltagere, og det har været en god og effektiv måde at lære hinanden bedre at kende.

Fremadrettet vil turismegruppen fortsat arrangere by- og naturvandring for at vise byerne og den fantastiske natur frem for vores medborgere og vores gæster udefra.

5.3.4. JERNALDERLANDSBY – DET LEVENDE MUSEUM

Tema: Turisme/læring

Hvad: Oplevelsesmuseum og overnatningssted
med fokus på jernalderen

Hvornår: 2020 og løbende

Med udgangspunkt i Hærvejsklyngens mangefacetterede historie vil vi skabe projekter, der fremhæver den på flere forskellige måder. Jernalderen er lige uden for vores landsbyer, og sammen skal vi gøre det endnu mere synligt. I Lindknud vil vi skabe en rekonstruktion af de jernalderbygninger, der historisk har været i området.

I tæt samarbejde med Museet på Sønderkov er Hærvejsklyngen i gang med at sammensætte og beskrive et projekt, som skal udmunde i en jernalderbygning, der kan fungere som et levende museum, hvor gæsterne med hele deres familie kan leve og bo, som man gjorde i jernalderen. Vi ønsker at skabe en anderledes, autentisk og inddragende turistoplevelse, der fortæller historien om vores område på en ny og spændende måde. Målet er, at projektet former sig i løbet af 2020, og at vi søger LAG midler til realiseringen.

5.4. HANDLEPLAN FOR UNGEGRUPPEN:

Når vi som byer går sammen i et samarbejde, kan vi pludselig tilbyde vores unge en lang række af aktivitetstilbud og muligheder, som den enkelte by ikke kan – det kan være med til at gøre det mere interessant for unge at bruge området.

Men udfordringen er, at der er brug for flere og tidsvarende fritidstilbud og mødesteder. Der er brug for at tænke på alternative transportmuligheder, så

de unge kan komme rundt, og der er brug for at skabe en ny fortælling om vores byer, så de unge også føler, at ikke kun hovedbyerne i eller omkring kommunen, men også vores egne byer, er steder for dem.

Vi tror i høj grad på, at løsningen på disse udfordringer skal udvikles sammen med de unge.

VISION FOR UNGEGRUPPEN:

”FÆLLESSKABET AF UNGE, FOR UNGE GØR DET ENDNU BEDRE AT VÆRE UNG I HÆRVEJSKLYNGEN.”

Situationen i dag:

- I klyngens fem byer er der 264 unge kvinder og 289 unge mænd i alderen 16-25 år.
- Generelt i Vejen Kommune kan vi se, at en forholdsvis stor andel, omtrent hver fjerde af de unge (18-29 år), føler sig dagligt eller ugentligt ensomme. Derfor er et fokus for os at skabe et nyt mulighedsrum for de unge, så de kan få nye og bedre sociale netværk.

Handlinger og aktiviteter:

Turismegruppen har følgende hovedprojekter, som der fokuseres på i første fase.

5.4.1. UDVIKLING AF EN UNGEORGANISATION OG -PROJEKTER SAMMEN MED DGI OG VELUX FONDEN

Tema: Ungeliv

Hvad: Ungeklynge

Hvornår: 2019-2020

I klyngens fem byer er der 264 unge kvinder og 289 unge mænd i alderen 16-25 år. Generelt i Vejen Kommune kan vi se, at en forholdsvis stor andel, omtrent hver fjerde, af de unge (18-29 år) føler sig dagligt eller ugentligt ensomme. Derfor er et fokus for os at skabe et nyt mulighedsrum for og med de unge, så de kan få nye og bedre sociale netværk. Der er brug for en bedre koordinering og synliggørelse på tværs af byerne af de tilbud, der findes til de unge i dag. Det kan øge den kritiske masse til

de enkelte tilbud, men det kan også betyde, at vi får slået nogle tilbud sammen, så de står stærkere i et samarbejde mellem byerne.

Hærvejsklyngen har ansøgt DGI og VELUX Fonden om at være en af de fem landsbyklynger, der modtager et skræddersyet forløb, som har fokus på, at unge i landdistrikterne skal have mulighed for at være med til at gøre deres lokalområde mere attraktivt at være ung i – af de unge, for de unge.

Læs mere om tiltaget her: <https://www.dgi.dk/samarbejd/om-vores-indsatser/programomraader/dgi-inklusion/unge-i-landsbyklynger>

Vi samler unge fra alle fem byer, og sammen med DGI skal vi finde de tiltag og idéer, som de unge selv gerne vil arbejde med, og som de mener kan være med til at skabe et bedre ungeliv for dem. Projektet starter op i september 2019, og fortsætter seks måneder frem – man kan sammenligne det

med en komprimeret udgave af det forløb, som Hærvejsklyngen har været igennem. Alle tiltag sørger projektgruppen for at koordinere og samtænke med eksisterende tiltag (særligt foreningslivet) i tæt dialog med Hærvejsklyngens organisation.

5.4.2. E-SPORTSPROJEKT AF OG FOR DE UNGE

Tema: Ungeliv

Hvad: E-sport

Hvornår: 2019-2020

De senere år har Gesten været vært for LAN-fester, hvor unge mødes og spiller computerspil i netværk en hel aften eller weekend. I kraft af en masse frivilligt arbejde blandt de unge og deres forældre er det blevet en stor lokal succes, og Gesten har oparbejdet en masse erfaring med disse arrangementer.

E-sport er en fremadstormende fritidsaktivitet, og nu vil vi være endnu mere seriøse omkring sporten og løfte det til et nyt niveau. Danmark er absolut førende, når det handler om E-sport, og de fleste kender efterhånden det danske storhold Astralis, som er nr. 1 på verdensranglisten. Vi drømmer om, at det næste Astralis hold, har trådt deres barnsben i klyngen.

Det er fremtidens sport, som allerede har lokalt momentum. Vi vil nu åbne op for, at endnu flere unge i hele klyngen kan være med. Men vi gør det også med et fokus på aktivering af kroppen, så det ikke bliver en passiv sport.

Projektet består af et udviklingsforløb, hvor vi sammen med de unge selv skaber den bedste form

på E-sport i vores klynge. De unge er med til at bestemme, designe, og udføre det hele.

Udviklingen sammen med de unge skal ende ud i en turnering på tværs af de fem byer henover minimum fem turneringsweekender – hver gang er det to dage med fokus på E-sport, fysisk bevægelse, fællesskab og sammenhold på tværs af byernes unge og deres forældre. Projektet vil skabe mulighed for, at vi på tværs af de fem byer kan anskaffe os et mobilt setup af udstyr. Vi bruger de unges egne computere, men vi kan stille skærme og tilbehør til rådighed, så alle kan være med, og vi skal også have et LAN-setup, der kan flyttes med rundt, så vi kan etablere et lokalt, stabilt netværk, som turneringen kan afvikles igennem.

Hærvejsklyngen har fået tildelt en E-sport-konsulent fra DGI, der kan hjælpe os i gang. Projektet tænkes sammen med det overordnede ungeprojekt i samarbejde med DGI og VELUX-fonden. Hærvejsklyngen har desuden fået tildelt op til 252.000 kr. i projektstøtte fra Erhvervsstyrelsens Landdistriktpulje til at sætte ekstra turbo på projektet. Endnu engang viser det, hvad vi kan løfte, når vi tænker sammenhæng mellem de fem byer.

5.5. HANDLEPLAN FOR KOMMUNIKATIONSGRUPPEN:

Her skal der arbejdes med at sikre kommunikation og information mellem alle fem byer og opland, så alle hører om, hvad der sker af aktiviteter, tiltag og andre vigtige nyheder over hele klyngen. Byerne skal også arbejde for, at de mange gode historier fra hele området bliver fortalt til omverdenen.

Kommunikationsgruppen har stået for den brede udadvendte kommunikation om klyngen og klyngens aktiviteter. Den første og vigtigste opgave har været at udbrede kendskabet til klyngen, og det er lykkedes rigtig godt via både lokale og regionale medier.

VISION FOR KOMMUNIKATIONSGRUPPEN:

”VI VIL SIKRE DEN KOMMUNIKATIVE UDVIKLING I HÆRVEJSKLYNGEN INTERNT SÅVEL SOM EKSTERNT.”

Situationen i dag:

- En god og tværgående kommunikation er med til at styrke de fem lokalområder og klyngen som en helhed. Derfor er en forbedret og koordineret kommunikationsindsats meget vigtig i klynge-samarbejdet.
- Kun 29 % mener, at landsbyerne er gode til at informere hinanden om arrangementer.

Handlinger og aktiviteter:

Kommunikationsgruppen har følgende hovedprojekter, der fokuseres på i første fase.

5.5.1. FÆLLES BLAD FOR HELE KLYNGEN

Tema: Kommunikation

Hvad: Fælles blad for hele klyngen

Hvornår: 2020

Hærvejsklyngen vil undersøge, om der er grobund for et tværgående samarbejde mellem byerne om et fælles informationsblad, som vi kender det fra flere lokalområder i dag.

Det er vigtigt at understrege, at vi ikke ønsker at gennemføre projektet, medmindre der er 100% opbakning fra de eksisterende lokale blade.

I dag er der dog flere af byerne, der ikke har et blad, og ved at slå kræfterne sammen kan vi opnå et produkt i en anden vægtklasse og kvalitet, fordi

vi er flere til at løfte opgaven. Selvom der er mange digitale kommunikationskanaler i dag, så mener vi stadig, at et fysisk blad har sin berettigelse, og der er et vigtigt signal i at samle information fra alle fem byer i ét blad, for at vise at vi har en sammenhæng og et fællesskab på tværs af de fem byer. På den måde bliver vi også bedre til at bruge hinandens byer og aktivitetstilbud.

Der findes flere udbydere, som kan hjælpe med dette mod at få annoncekronerne i forbindelse med blandet – til gengæld sætter de bladet grafisk op og er selv med til at finde annoncørerne. Hærvejsklyngens styregruppe og kommunikationsgruppe vil i løbet af 2019/2020 undersøge, hvem vi evt. kan samarbejde med.

5.5.2. MIN LANDSBY APP

Tema: Kommunikation

Hvad: Digital kommunikations-app

Hvornår: 2019/2020

Hærvejsklyngen har været på besøg hos udbydere af Min Landsby App, og er blevet meget inspireret af denne digitale kommunikationsløsning, som tilbyder en række kommunikationsfunktioner, og som er designet til, at landsbyer kan kommunikere bedre mellem hinanden og mellem de forskellige byer i et lokalområde. Faktisk har app'en allerede i dag en klynge-funktion. Læs mere om Min Landsby her: <https://minlandsby.dk/>

Der er mulighed for at have en fælles aktivitetskalender, og man kan som bruger hurtigt få et overblik over, hvad der sker i egen by og i hele lokalområdet. Der er også mulighed for at arrangere samkørsel gennem app'en.

Opstartsgebytet for en landsby er 500,- kr. og derefter koster det 250,- kr. pr. måned i medlemskab. Man kan tilkøbe yderligere hjælp, hvis man ønsker det.

Kommunen kan få deres egen adgang, og dermed får man en ny og mere dynamisk måde at få kommunal information direkte ud til borgeren på. Hærvejsklyngen vil i løbet af 2019/2020 undersøge, om der er opbakning til at igangsætte et samarbejde med Min Landsby.

6.

STRATEGISKE

SAMARBEJDSPARTNERE

6.1. VI KAN IKKE GØRE DET ALENE

Fordi vi står sammen, tiltrækker vi også nye samarbejdspartnere. Det har projektet allerede vist – eksempelvis da vi fik muligheden for at være med i pilotprojektet "Sæt pris på din by - Køb lokalt", sammen med bl.a. MobilePay, Landdistrikternes Fællesråd og De Samvirkende Købmænd. De ville

gerne indgå et samarbejde, fordi vi repræsenterede indkøbsmulighederne i alle fem landsbyer. Fremadrettet skal vi indgå i flere samarbejder, for det, vi vil med klyngen, kræver strategiske partnerskaber.

6.2. VEJEN KOMMUNE

Vejen Kommune beskriver i deres Kommuneplan 2017, hvordan de understøtter udviklingen i lokalsamfundene ved at have fokus på den lokale selvudvikling med udgangspunkt i de lokale styrker og ressourcer. Bl.a. står der:

"I nærmiljøerne skal der være plads til forskellighed og mulighed for lokal indflydelse og inddragelse. Vejen Kommune ser det desuden som en vigtig opgave at understøtte de lokale initiativer for at medvirke til at fastholde bæredygtige lokalsamfund."

Derudover lægger Vejen Kommune vægt på, at udviklingen i lokalområderne skal bygge på en kortlægning af de enkelte byers kvaliteter og udviklingsmuligheder. Hærvejsklyngen har med kortlægningsrapporten "En kortlægning af muligheder", hjulpet med at kortlægge netop dette. Endelig beskriver kommunen, at de ønsker, at netværket mellem byerne skal styrkes: "Vi vil understøtte, at borgere deltager i aktiviteter på tværs af de gamle sognegrænser," forklares det eksempelvis i Kommuneplan 2017. Det er med til at underbygge, at kommunen bakker op omkring klyngeprojektet, da Hærvejsklyngen netop i fremtiden skal arbejde for et stærkere samarbejde mellem de deltagende fem lokalområder.

Vejen Byråd har udpeget frivillighed som et indsatsområde. I Frivillighedsstrategi 2016 beskriver kommunen, at samarbejdet med de frivillige bl.a. er grundlagt på, at kommunen rådgiver og sparrer med de frivillige, hvor behovet opstår.

Vejen Kommune har beskrevet det, som Hærvejsklyngen er i sin grundessens: At kommune og borgere prioriterer samarbejdet mellem hinanden og samarbejdet på tværs mellem lokalsamfund.

Hærvejsklyngen tilstræber et formaliseret samarbejde med Vejen Kommune og foreslår, at landsbyklynger bliver en udtrykkelig del af kommunens landdistriktspolitik. Samarbejdet med Vejen Kommune vil fokusere på de fælles og tværgående indsatser, hvor de fem byer ved at stå sammen kan skabe et bedre udgangspunkt for byerne og/eller for kommunen.

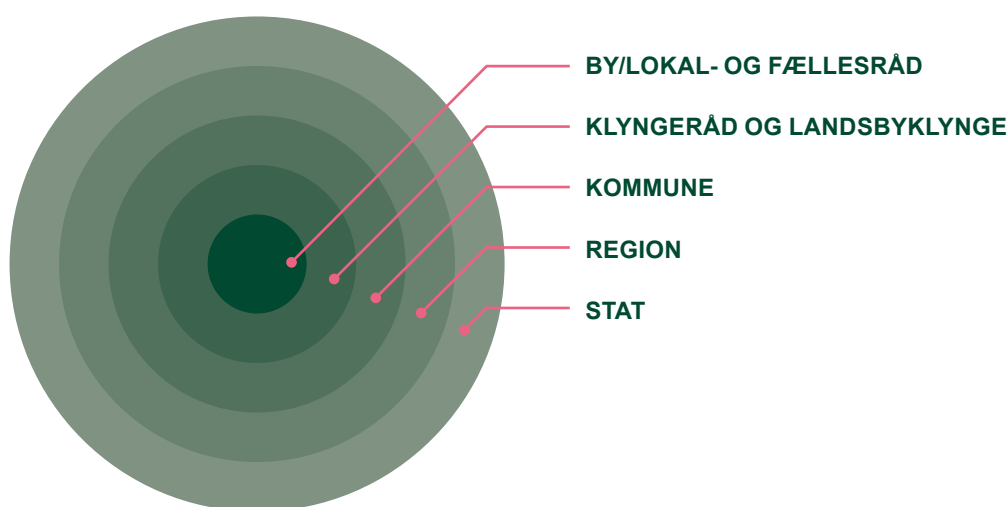
6.3 KLYNGEFORMATET SOM STRATEGISK VÆRKTØJ FOR KOMMUNEN

Klyngeformatet har vist sig at være en effektiv måde at samle lokalsamfund i mindre enheder. Landsbyerne står stærkere sammen end hver for sig og har et lokalt kendskab og en lokal forankring, som en kommunal forvaltning eller administration i sagens natur ikke har.

Efter strukturreformen i 2007 skabte de 98 nuværende kommuner, har udfordringen været, at der bliver længere mellem den centrale administration af kommunen og landdistrikterne. Lokalrådenes betydning er efter strukturreformen vokset som en mulig reaktion på, at man som borger har brug for et lokalområde, man kan forholde sig til, og føle man har en indflydelse på. Kommunerne oplever derfor, at lokalrådene er vigtige partnere, men ofte for små og geografisk afgrænset til at være rette partner for udviklingsprojekter på tværs af sognegrænser. Derfor udviser kommuner over hele landet en positiv interesse for, at flere og flere områder

organisere sig i nye samarbejdsfællesskaber i form af landsbyklynger.

Klyngerne kan være med til at hjælpe med at skabe en bæredygtig prioritering i forhold til, at ikke alle landsbyer fornuftigvis bør have deres egen idrætshal og anden infrastruktur som en tro kopi af, hvad naboen har. Til gengæld kan det skabes i en koordineret prioritering og sammenhæng via klyngen. Klyngerne kan hjælpe kommunen med at have en let og effektiv adgang til borgerinvolvering og frivillig indsats. Klyngen kan servicere kommunen i forhold til at sikre nærhed og kommunikation helt ud til borgeren, samtidigt med at der er strategisk sammenhæng mellem kommunens mål og lokalområdernes hverdag. På denne måde bliver klyngen en del af en demokratisk infrastruktur, som samfundet kan drage nytte af.

Figur 4: Diagram – Hærvejsklyngens sammenhæng med omverdenen

Lokal- og fællesråd er det helt nære organ, der repræsenterer borgerne på byniveau, og er i dag allerede en vigtig samarbejdspartner for kommunen. Klyngen bliver relevant, når vi skal sikre de brede strategiske indsatser, fx vedrørende bosætning og turisme. Det er indsatser, der kræver en større kritisk masse, end den enkelte landsby kan mobilisere alene, og hvor vi skal sikre synergi mellem eksisterende styrker i hele lokalområdet, således at et plus et bliver lig med tre.

Dette overblik af lokale styrker og synergimuligheder, er det ikke let for kommune at have, mens det er naturligt for klyngen at kende og navigere i det. Potentialet i de lokale muligheder skal derfor koordineres og strømlines med kommunens strategier og målsætninger i et samarbejde, for at begge parter derved opnår det bedst mulige resultat. Her kan klyngen og kommunen i høj grad hjælpe hinanden.

6.4 EN INVESTERING, DER KOMMER MANGE GANGE IGEN

Hærvejsklyngen kan understøtte de mål vedrørende turisme og bosætning, som kommunen har. Som indeværende strategi viser, er Hærvejsklyngen kommet godt i gang, bl.a. takket være den investering, som kommunen har gjort i form af de 75.000 kr. og de arbejdstimer, der er blevet lagt i projektet fra embedsværkets side. Til gengæld har kommunen fået en lang række frivillige til at arbejde for en større strategisk indsats i et stort område, der repræsenterer over 10 % af kommunens borgere.

Pengene der er investeret er allerede nu kommet 11 gange igen via økonomisk støtte fra bl.a. Erhvervsministeriets landdistriktpulje med to bevillinger af ca. 250.000 kr. og støtte fra DGI og VELUX fonden. Flere midler vil komme i fremtiden, såfremt klyngens aktivitetsniveau fortsætter som hidtil.

Sammen med Vejen Kommune vil vi gerne yderligere undersøge, hvordan kommunens investering kan komme flere gange igen, ved at vi i klyngen arbejder for mere bosætning og turisme i lokalområdet over en femårig periode, og dermed giver kommunen et positivt afkast i form af nye borgere og flere gæster.

Hærvejsklyngen vil arbejde for, at kommunen fortsat investerer i klyngen og bruger dette projekt som et eksempel- og pilotprojekt i forhold til, hvordan man kan lave en lignende indsats og landdistriktsudvikling andre steder i kommunen. Vi stiller meget gerne vores viden og erfaring til rådighed for kommunens andre landsbyer, som kunne overveje at danne en landsbyklynge.

6.5. REGION OG STAT

Klyngen bliver den hurtige kanal til fem landsbyer og 4.336 borgere, og derfor er klyngerne også interessant for et regionalt og nationalt statsligt niveau, når de ønsker effektiv borgerinddragelse og nærhed i de offentlige indsatser. Det kunne eksempelvis være i forbindelse med realiseringen af planer om en ny sundhedsreform, der forudsæt-

ter medicinsk forsyning i sundhedsfællesskaber af en art. Nærhed, borgerinddragelse og tæt borgerkommunikation er nøgleord i beskrivelsen af de nye sundhedsfællesskaber, og her kunne klyngen i den grad spille en rolle som en samarbejdspartner for det offentlige i udrulningen af en ny reform.

6.6. LANDDISTRIKTSUDVALGET

Landdistriktsudvalget i Vejen Kommune er en af de vigtigste samarbejdspartnere for Hærvejsklyngen. Sammen med udvalget skal klyngerådet sørge for at skabe de bedste rammer for landdistriktsudviklingen i vores område og bidrage til et overblik i forhold til, hvordan man bedst investerer midler i udviklingen.

6.7. LANDDISTRIKTERNES FÆLLESRÅD

Allerede nu har Hærvejsklyngen haft flere samarbejder med Landdistrikternes Fællesråd. Klyngen er et oplagt organ for fællesrådet pga. muligheden for hurtigt at nå ud til mange, idet klyngerne repræsenterer fællesrådets kernemålgruppe.

6.8. DEN STORE FAMILIE MED 28 ANDRE KLYNGER – OG FLERE KOMMER TIL

Vi er som klynge i regi af DGI, Realdania og Lokale og Anlægsfondens nationale projekt blevet del af et kæmpe netværk af landsbyklynger, der har organiseret sig i lignende fællesskaber. Der er ikke to klynger, som er ens, så derfor kan vi altid lære meget af de andre og omvendt. Netværket fungerer

som en kæmpe tænketank, vi kan benytte os af, og allerede har en naturlig kontakt, til fordi vi er en landsbyklynge. Hærvejsklyngen har bl.a. afprøvet det, da vi på vores studietur besøgte klyngen VestRum og Vesterhavsklyngen og lærte om delebiler og ungehuse.

6.9. SAMARBEJDE MED DGI

DGI vil de næste år fortsat agere som klyngesekretariat og stå til rådighed for landsbyklyngerne med hjælp og sparring. På samme måde har vi en særlig opmærksomhed fra DGI Sydvest i Esbjerg, som er vores lokalafdeling i DGI.

6.10. VÆKSTHUSENE

Fordi Hærvejsklyngen samlet set repræsenterer en kritisk større masse, så er det mere attraktivt for eksempelvis Væksthusene at indgå samarbejde med os. Væksthusene kan bruge klyngen som adgang til

næsten 4.500 borgere på én gang, og vi kan bruge Væksthusene til at fremme vores erhverv og skabe bedre forhold for iværksætteri i området.

7.

SAMMEN OM VORES FÆLLES FREMTID

7.1. FORSØGSPROJEKTET ER SLUT – NU SKAL VI I GANG!

Efter halvandet års forsøgsprojekt har de frivillige medlemmer i klyngens styregruppe og arbejdsgrupper gjort sig mange erfaringer og skabt en lang række konkrete tiltag og resultater – lige fra byvandring i alle byer; samarbejde med MobilePay og Landdistrikternes Fællesråd om en national "køb lokalt"-dag; igangsat en masse nye fælles projekter omkring bosætning, turisme og ungekultur; lavet tre film sammen om klyngens byer, liv og turisttilbud – og meget mere. Der har været travlt, men sammen har vi kunne skabe rigtig meget fælles værdi for vores landsbyliv og hverdag.

Fra dag ét har vores klynge skilt os ud ved at være opstået nedefra ved borgernes eget initiativ. Velvidende at det fortsat er en lang proces, at sætte en landsbyklynge i verden så mener vi, at det er det helt rigtige at gøre.

Byerne har selv set et stort potentiale i samarbejdet – til gavn for alle fem landsbyer – og har ønsket at styrke områdets position. Samtidig oplever klyngen opbakning fra mange sider, og tiden er moden til at skabe denne form for organiseret samarbejde.

Efter forsøgsperioden står det nu klart, at man ikke kun kan løfte et organiseret samarbejde mellem fem byer via frivilligt arbejde. Det er vigtigt med en stabil og professionel indsats til støtte for klyngen – til at drive processen fremad. Særligt succesfuld fundraising kræver en vedvarende indsats fra en erfaren hånd.

Det kræver en investering, som klyngen skal ud at finde i den kommende tid, men forsøgsprojektet har vist, at investeringen kommer mange gange igen via lokal fundraising og frivillig arbejdskraft.

Forsøgsperioden er slut, men klyngen er nu for alvor klar til at gå i gang, med opstart efter sommeren 2019.

